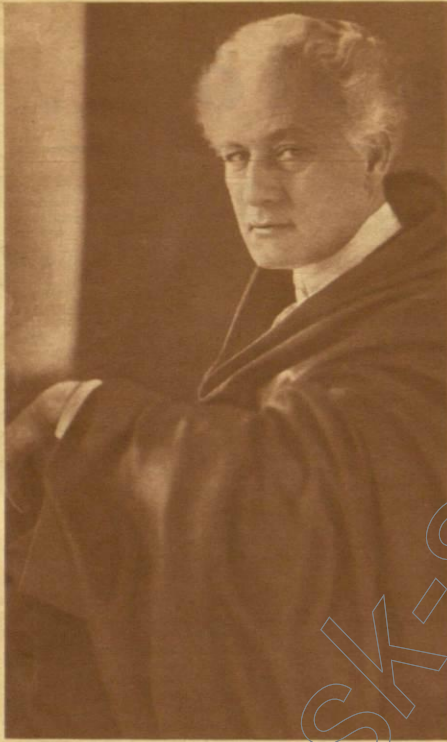

1965

Egy régi szerepben...

RÓMEÓ MEGHALT

Búcsú Béregi Oszkártól

Október 19-én, délelőn Keresztúry Dezső telefonált a szerkesztőségbe meghalt Béregi Oszkár. Néhány perccel előtte kapott táviratot Amerikából, ezzel a szöveggel: -Apám utolsó javításait a könyvében ma befejezte - miután életének legfontosabbnak vélt munkáját élvezte, lehunyta kedves, jóságos szemeit. Bataky Kálmánné Béregi Lea.

És a megrendítő mondat zárta le a magyar színjátszás egyik legnagyobb alakjának hosszú és gazdag életét. Béregi Oszkár haza készült, egy ország várta vissza.

Majd két évtizede Kaliforniában élt. De nem közhely ha leírjuk: nem volt pillanata, melyet hazájától távol töltött volna. Hadd idézzük Keresztúry Dezső cikkét, melyet Béregi 89. születésnapjára írt: -Egyik szenvedélyesen fájdalmas utolsó levelében csupa nagybetűvel írta fájdalmának tárgyát; így: HAZÁM.- Ugy irhatta, mintha csak verset mondott volna, és szó mögött ott zengett páratlanul ritka orgonahangja, melyet utójára a Nemzeti Színház színpadáról hallottunk, a Szent Johanna-előadáson.

Rapárta van, az idő sürget; nehéz ilyenkor illó és méltó szavakat találni valakiről, akit az ifjabb nemzedék nem láthatott, valakiről, aki embernek és színésznek egyformán óriás volt. Béregiről, az idegenben kidölt szálfáról, egy nagy színész-nemzedék tán utolsó nagyjáról.

Gyakran érkeztek hozzánk fényképek az idős művészről; különlegesen szép, sugárzó színész-fejét Keresztúry Dezső okkal hasonlította az öreg Goethe arcához. S furcsamód még azoknak is, akik nem láthatták az ifjú Béregit színpadon, a lobogó síheder veronai, a shakespearei Rómeó jutott e képekről az eszébe. Miért? Mert ez a színészarc összfürtösen is az életlőt, az ifjúságról valótól s mindig Rómeó szent lázát idézte.

Igy is halhatott meg. Művét befejezve munkával halt meg. Az utolsó napon, tán az utolsó órán is írt visszamlékezőseit vetette papírra, magyarul, Kaliforniában. Moliere színpadon halt meg, Béregi írói munka közben. Mégis úgy tűnik fel, hogy az utolsó percek színpadon zártak le egy színészpályát: Béregi a színházról írt, a művészetéről valótól, s amikor tolla az utolsó bejegyzést tette a papíron, mintha Rómeó halt volna meg, az örökifjú veronai, kinek szövegét a budapesti Nemzeti Színház deszkáin mondta el régen, nagyon régen.

Még hallottuk magnóról hangját, amint túl az Óceánon magyarul, magyar költeményt szavalta s azt hittük, még köszönetjük őt Magyarországon. De nem. Ott halt meg, ahol Bartók Béla, idegenben, de szüntelenül itt élve azon a földön, melynek lakóit a színpadról tamította szomjazni a szépet, az életet, a művészetet. De itt kell végső pihenőre térnie, abban a városban, ahol magyar színész volt, azok között, akikkel együtt játszott, ott, ahol Jászai Mari, Újházi, Pethes Imre, s mind a többiek. S ha mint Shakespeare tragédiájában Verona hercege jelennek meg, az epilógust elmondandó, most Rómeótól búcsúzna, Béregi Oszkártól, akit megőriznek a krónikák és az emberek.

Rómeótól, aki január 24-én lett volna kilencven esztendő.